

AZ ALSÓZEMPLÉNI
REFORMÁTUS EGYHÁZMEGYE

1918. ÉVI SZEPTEMBER HÓ 10. NAPJÁN
SÁROSPATAKON TARTOTT ŐSZI RENDES
KÖZGYÜLÉSÉNEK

JEGYZŐKÖNYVE.

SZERKESZTETTE:

JANKA KÁROLY
EGYHÁZMEGYEI LELKÉSZI FŐJEJYZŐ.

XLVII. FÜZET.

SÁROSPATAK.

NYOMATOTT A REF. FŐISKOLA KÖNYVNYOMDÁJÁBAN.
1918.

AZ ALSÓZEMPLENI REFORMATUS EGYHÁZMEGYE 1918.
ÉVI SZEPTEMBER HO 10. NAPJÁN, SÁROSPATAKON
TARTOTT RENDES KÖZGYŰLÉSÉNEK

J E G Y Z Ő K Ö N Y V E .

Jelen voltak :

Bálint Dezső
esperes

Meczner Béla
egyházmegyei gondnok

elnöklete alatt

Hézszer Emil
Horváth János
Máthé Gyula
Keresztúry József
Bartha József
Pálóczy József
Miskolczy Endre
papi

Gortvay Aladár
Sebeő Gyula
Lábos Béla
Dr. Kiss Sándor
világi

tanácsbírák ;

Janka Károly
Gecse Lajos
Karászy Benő
papi

Dr. Asztalos Kálmán
világi

jegyzők.

Danyi József e.-m. tanügyi biz. lelkeszi elnök, Dr. Gulyás József tanügyi biz. világi elnök. Gagyí Károly, Szily József tanító képviselők. Dr. Lengyel László e. m. ügyész.

BacsKay Károly, Batta János, Csorba Ferenc, Farkas Lajos, Halmy Miklós, Haraszy Károly, Hazay Béla, Hegedűs László, Horváth Győző, Horkay Barna, Janka Péter, Kenyeresy Árpád, Kertész István, Kiss Ernő, Köröskényi István, Körössy György, Kun Zoltán, Molnár László, Móricz István,

Pataki Sándor, Rozgonyi Sándor, Sáfár István, Solymossy József, Sütő Kálmán, Szinyéri György, Szöllőssy József, Tóth Kálmán, Verebélyi Barna, Verebélyi Dezső, Virág Béla, Vitkay Bertalan rendes, Csatáry Jenő, Kiss Pál, Rácz Géza, Pungúr Béla, Veress Lajos s. lelkészek. B. Móricz Gyula a lácza, Zsindely István a prűgyi, Kovács Dániel a tarcali, Ablonczy Sándor a tiszakarádi egyház képviselőjében.

Igazoltan távolmaradtak: Id. Miklós Béla, Tolcsvai Nagy Barna, Dr. Kovács Gábor világi tanácsbírák, Dr. Vitányi Miklós, Bálint Bertalan világi jegyzők, Zitás Bertalan egyházmegyei pénztárnok, Matusz Mihály, Homoky György, Tóth István tanító-képviselők, Dr. Kérészy Sándor e.-m. ügyész, Czecz András, Czike Ferenc, Igaz József, Novák Lajos, Órás Kálmán, Sallay Sándor, Takács Béla lelkészek.

Távolmaradásuk igazolására felhivatnak: Homoky György tanító-képviselő, Csontos Gábor, Éles István, Fürjész Tamás, Kiss Miklós, Kovács János, Kun Miklós, Székely Imre, Szilágyi Géza és Tóth Ferenc lelkészek.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes buzgó imában esdvén áldást tanácskozássainkra,

egyházmegyei gondnok a megjelentek szívélyes üdvözlete mellett a gyűlést megnyitja.

2. Felolvastatván a gyűlést alkotó tagok névsora, bemutatván az egyházak képviselőinek megbízó levelei s az elnökség által bejelentvén a távolmaradtak igazolásai,

a gyűlés megalakúl, az egyházak képviselői szabályszerű megbízó leveleik alapján igazoltatnak, az elmaradásukat bejelentők igazolt bejelentései tudomásul vétetnek, az igazolatlanul elmaradt tagok igazoló jelentésüknek tavasz közgyűlésünkig való betérjesztésére a szokásos bírság terhe alatt felhivatnak.

3. Olvastatott a papi aljegyzői állás betöltésére elrendelt szavazás eredményének megállapítására kiktüldött bizottság jegyzőkönyve, mely szerint a kitűzött határidőre beadott 55 érvényes szavazatból 36 szavazatot kapott Karászy Benő kiskövesdi lelkész, aki ennél fogva a szavazatok általános többségével megválasztott papi aljegyzőnek kijelentetett. Szavazatot nem adtak: Báj, Erdőbénye, Gesztely, Kistárkány, Legyesbénye, Tiszaladány és Zemplénagárd.

Egyházmegyei közgyűlés a szavazás eredményéhez képest Karászy Benő kiskövesdi lelkészt megválasztott papi aljegyzőnek nyilvánítja, tőle a hivatali esküt kiveszi, melynek megtörténte után elnöklő gondnok a hivatalát elfoglalt aljegyzőt a munkásságához fűzött legszebb remények és biztató ígéretek hangsúlyozásával a közgyűlés osztatlan tetszése közben a legmelegebb szívéllyességgel üdvözölte.

A szavazatot nem adott egyházak felhívatainak, hogy igazoló jelentésüket tavaszi közgyűlésünkhöz az esperesi hivatal útján terjesszék be.

4. Papi főjegyző a tárgysorozatba felvett ügyek intézés előtt meghajtja a tisztelet és elismerés zászlóját Nagy Károly olaszlisztkai tanító, egyházmegyei tanító képviselő előtt, ki a közelmúltban ünnepelte meg gyülekezetének s a polgári községnek hála és szeretet nyilatkozásai mellett tanítói működésének 40 éves fordulóját, akit ez ünnepélyes alkalomból egyházmegyénk képviselőjében Sebeő Gyula világi tanácsbíró üdvözölt meleg szeretettel.

Egyházmegyei közgyűlés a hivatásának egész lélekkel élő népnevelőt, aki tanítói pályáján mindig igazi népatya volt, aki tanítói hivatását nemes eszmények ünnepi köntösébe öltöztetve iskolában és iskolán kívül tett, hatott, alkotott és áldozott a köz javára, ki egyházában és polgári községében minden igaz ügynek szóvivője és első munkása volt, hosszú és gazdag eredmények áldásaival koronázott mun-

kásságának e kiemelkedő pontján elismeréssel és szeretettel üdvözli, életére és további munkájára Isten áldását kéri, reá és áldásos működésére a politikai hatóság figyelmét azzal hívja fel, hogy az ilyen élet méltó arra, hogy annak nemes egyszerűségben tündöklő fénye felhasson a királyi trón magaslatáig.

5. Elnökség bemutatja Nagy Károly erdélyi püspöknek a püspökké választása alkalmából egyházmegyénk részéről küldött üdvözlőnkre adott meleg hangú válaszát.

Köszönettel vétetik tudomásul.

6. Olvastatott a hegyalja-harangodi lelkészi kör azon előterjesztése, melyben a háborús segély egyenlő szétosztását s a nyert segélyek visszafizetése iránt határozat hozatalát kéri.

Egyházmegyei közgyűlés, — tekintettel arra, hogy a háborús terhek mindenkit sújtanak elvnel fogva, az egyházkerület kebelében a háborús segély egyenlő felosztására nézve történt megállapodás, egyházmegyénkben is ennek az alkalmazását kívánja megvalósítani, e célból felkéri esperesét, hogy egyenlő kulcs alapján ossza szét a háborús segélyt s ez alapon a segélyben nem részesített lelkészeket oly módon részesítse a háborús segélyben, hogy a segélyezettektől a kulcson felül mutatkozó többletet javukra szedje be és fizesse ki.

7. Olvastatott a hegyalja harangodi lelkészi kör jelentése, mely szerint a kör elnökévé Hézser Emil tállyai lelkész, papi tanácsbíró választatott meg.

Egyházmegyei közgyűlés a bejelentést örömmel veszi tudomásul, a megválasztott kör elnököt ezen újabb bizalmi állásában a legmelegebb szeretettel üdvözli, elméleti és gyakorlati kiválóságaitól, lelkesedésétől és ügybuzgalmától a

lelkészi kör munkásságának hatalmas fellendülését a legszebb reménységgel várja.

8. Keresztúry József egyházmegyei tanácsbíró, mint a bodrogközi lelkészértekezlet elnöke az értekezlet határozata gyanánt jóváhagyás, elfogadás és további intézkedések céljából bejelenti, hogy a tiszánínneni református lelkészek és tanítók Sárospatakon tanuló gyermekei számára, főként a tanulók tanulási előmenetelének és erkölcsi magaviseletének ellenőrzése szempontjából, de meg a városi lakásadók tulhajtott lakásbér követelésének rendes mederbe való terelése végett, a főiskola igazgatótanácsa a főiskola ezidőszerint lakatlan helyiségeit lakószobáknak engedje át: ez értelemben a bodrogközi lelkészi értekezlet jegyzőkönyvét az igazgatótanácsnak át is adta, de hogy annál nagyobb nyomatéka legyen ennek a tanítató szülők részéről nagyon is sok részben jogos kívánságnak, kéri, hogy az alsózempléni egyházmegye tegye magáévá az indítványt s minden erejével hasson oda, hogy az teljes mértékében minél előbb megvalósíttassék.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt egyhangúlag elfogadja s a szükséges intézkedések megtételére az elnökséget felkéri.

9. A kollégiumi régi tanulói benlakások helyreállításának ügyével kapcsolatban indítványoztatott, hogy arra is kéressék fel a sárospataki főiskola igazgatótanácsa hogy a tanulókat a városban levő szállásaikon az ifjúság erkölcsének megóvása, nem különben a tanulók lakószobáinak tisztasága és fűtése szempontjából alkalmas módon, főként osztálytanáraik által hatékonyan ellenőriztetni méltóztassék, hogy az ellenőrzés szigora által a múlt iskolai évben feltűnően megszorodott fegyelmi vétségek még jobban el ne harapózzanak s a tanulók lakásainak tisztántartása és kielégítő fűtése a mulasztások vagy visszaélések ellenében biztosíttassék s ez által is a főiskolának gyakran közszájra kerülő régi hirneve ne csorbíttassék.

Egyházmegyei közgyűlés az állandó és szigorú ellenőrzést a tanári látogatások alakjában mind a főiskola, mind az ifjúság magasabb

érdekében álló dolognak tartja s annak általános alkalmazásba vételére a főiskolai igazgatótanácsot annyival is inkább felkéri, mivel az egyhuzamban való tanítás mellett a tanulóifjak huzamosabb időre kikerülnek tanáraik ellenőrző tekintete alól s az egybefolyó szabad órákat vajmi könnyen fecsérlik el az ifjak hiábavaló időtöltésre, ha nem épen léha könnyefmüsködésre. A szigorúbb ellenőrzést különben az általánosságban leromlott közérzet is megkívánja, hogy a háborúnak az erkölcsi életben végzett rombolásai az ifjúság lelkületétől a lehetőség szerint távoltartassanak.

10. A bodroghalászi, bodrogolaszii, erdőbényei, lácza, semjéni, tarczali és tizsakarádi egyházak kérik törvényesen megválasztott tanítójuknak, illetőleg tanítónőjüknek állásaikba való beerősítését és egyházmegyénkbe leendő bekebelezését.

Egyházmegyei közgyűlés okmányai és a jogerőre emelkedett választásokról szóló jegyzőkönyvek alapján Szilágyi Andrást bodroghalászi, Horváth Gyulát bodrogolaszii, Mártha Bélát erdőbényei, Sümegi Lajost semjéni, Géhl Jánost tracali, Magyar Pált tizsakarádi tanítói, Papp Ilonát lácza tanítónői állásába beerősíti s amennyiben Sümegi Lajos és Papp Ilona a hivatali esküt a közgyűlés színe előtt letették, az egyházmegyébe mindnyájokat bekebelezi s munkásságukra Isten áldását kéri.

11. Elnökség felhívja a közgyűlést az egyházkerületi képviselők megválasztására.

Egyházkerületi képviselőkül kiküldetnek tavaszi közgyűlésünkig tartó érvénynyel az elnökség mellett:

Lelkeszi részről: Hézsér Emil, Horváth János és Keresztury József papi tanácsbírák, mint rendes tagok és Bartha József papi tanácsbíró, mint póttag.

Világi részről: id. Miklós Béla, dr. Kovács Gábor és Lábos Béla világi tanácsbírák, mint rendes tagok; dr. Kiss Sándor világi tanácsbíró, mint póttag.

12. Elnökség jelenti, hogy a bíróság a közgyűlés rendes tanácskozási helyén d. e. 11 órakor fogja ülését megtartani, melyre a bíróság tagjai s az érdekeltek ez uton is meghívatnak.

Tudomásul szolgál

13. Elnökség felhivja a közgyűlés figyelmét -ama kegyeletes alkalomra, melynél fogva áldott emlékü ifj. Bálint Dezső síremléke ma délután 1 órakor fog felavattatni.

Egyházmegyei közgyűlés a bejelentést azzal veszi tudomásul, hogy korán kidőlt jelesének síremlékét testületileg kívánja körül állani, hogy haló poraiban is ölelje kegyeletével azt, ki oly hű volt a rábizottakon.

14. F. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 5. jkvi. pont alatt arra utasította a tiszakarádi és lukai egyházakat, hogy egyházi épületeiket tűzkár ellen teljes értékig haladéktalanul biztosítsák. Tiszakarád jelenti, hogy ez utasításnak a tiszakarádi presbitérium eleget tett. Lukáról jelentés nem érkezett.

Tiszakarád jelentése tudomásul vétetik. Luka tűzkárbiztosításának ügye továbbra is nyilvánartásban hagyatik.

15. F. évi tavaszi közgyűlésünk 5. b. sz. határozatával id. Miklós Béla tanácsbíró s Bacskay Károly ricsei lelkész megbizta, hogy a láczaei egyházban tartandó vizsgálat utján derítsék ki: Igaz-e az egyházlátogatóság által jelentett ama szabálytalanság, hogy a tanító megválasztása fejében a tanítói javadalmat képező 6 öl tűzifa járandóságból 2 ölet elengedni ígért s ha igen, választás előtt vagy után tette-e ezt az ígéretet. A bizottság f. évi július hó 21-én tartotta meg Láczaán a vizsgálatot s ez alkalommal Kató János tanító elismerte,

hogy a lácza presbitérium egyes tagjainak a kezdeményezésére még választása előtt ígéretet tett, hogy 2 öl tűzifát elenged tanítónak választása esetén, de ezt azalatt a feltétel alatt tette, ha a felsőbb hatóság ehhez beleegyezését adja.

Az egyházmegyei közgyűlés 20 szavazattal 17 ellenében kimondja, hogy miután a vizsgálati iratokból kétségtelenül kiderül, hogy a törvényellenes díjlevél csonkítás a presbitériumnak, illetőleg megbizottainak kezdeményezéséből eredt, első sorban a lácza presbitérium ellen, másod-sorban Kató János tanító ellen a fegyelmi eljárást megindítja s az ügyiratokat további intézkedés végett az esperes urnak kiadja.

16. F. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 9. sz. jkvi. p. a. kimondotta, hogy az erdőhorváti-i Farkas f. e. alapítvány ügyében az intézkedést elhalasztja, miután az ügy tüzetes megvizsgálásával megbizott Dr. Kérészy Sándor e. m. ügyész időközben hadba vonult s így jelentést nem tehetett.

Az ügy megvizsgálására, miután dr. Kérészy Sándor még mindig katonai szolgálatot teljesít, dr. Kiss Sándor e. m. tanácsbíró urat kéri fel egyházmegyei közgyűlésünk s jelentését a következő évi tavaszi közgyűlésére várja.

17. Magda Anna gesztelyi tanítónő f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk betegsége s annak következtében huzamosabb időre való szabadságoltatása miatt nem erősítette be. (1918. évi tav. közgy. 10. jkvi. sz.)

Miután a gátló körülmények még mindig fennállanak, az ügy továbbra is nyilvántartásban marad.

18. Az erdőhorváti-i lelkész még az 1914 ik évi tavaszi e. m. közgyűlésre betérjesztette a nevezett gyűlés 86. sz. jkvi. p. a. felvett ama panaszát, hogy az erdőhorváti-i községi előljáróság a ref. tanítónak a r. kat. tanítóval együtt közös használatra átbocsátott faiskola évi jövedelmét a ref. tanítótól az

1891-ik esztendőől kezdve elvonta annak dacára, hogy a ref. lelkésztanító az őt megillető részt az 1890-ik esztendőig háborítatlanul használta s hogy a faiskola tulajdonjoga az időközben történt telekkönyvi betétszerkesztés alkalmával a ref. egyház javára lett bekebelezve. Panasz tárgyává tette azt is, hogy az önkényesen megvont jövedelmet a közs. előljáróság nem a ref. egyház céljaira fordította. E. m. közgyűlésünk a panaszlott ügy tüzetes megvizsgálását Dr. Szánthó Elek akkori e. m. ügyészre bizta, ezt a határozatot azonban az 1916 évi tavaszi e. m. közgyűlés 21. sz. határozatában oda módosította, hogy az érdekelt egyházközség kisérelje meg az ügy békés elintézését, sikertelenség esetén pedig per útján szerezzen érvényt jogainak. Az 1916 évi e. m. közgyűlés 19. sz. jzkvi. p. a. ez ügyet nyilvántartásba helyezte s e határozatot az 1917. évi tavaszi közgyűlés, 30. sz. jzkvi. pontjában Dr. Szánthó Elek elhalálózása miatt ismét megújította, s 1917. évi e. m. közgyűlésünk 15. jzkvi p. a. valamint 1918. évi tavaszi e. m. közgyűlésünk 12. sz. jzkvi. p. a. a gátló körülmények fennállása miatt hasonlóképen határozott.

E.-m. közgyűlésünk az immár több mint 4 éve huzódó ügy tisztázásával s rendbe hozatalával dr. Kiss Sándor e. m. tanácsbirót bizza meg

19. F. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 13. sz. jzkvi pontja alatt Sütő Kálmán lelkésznek s Gortvay Aladár tanácsbirónak megbizást adott, hogy derítsék ki, miért nem írja alá a legyesbényei egyháztanács a költségvetést s hogy igaz-e, miszerint a lelkész az egész adócsökkentési segílyt a maga javára használja fel.

Miután a vizsgálat a fegyelmi bírósághoz áttett jelentések szerint nem volt foganatosítható, ez ügy továbbra is nyilvántartásban marad.

20. A tiszaladányi egyház birtoksérelmének megvizsgálását f. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk Dr. Lengyel László e.-m. ügyészre bizta (14. jkvi pont).

Az ügyész az ügy megvizsgálásban akadályozva lévén, jelentést nem tehetett s így ez ügy továbbra is nyilvántartásban marad.

21. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk Sütő Kálmán lelkész s Gortvay Aladár tanácsbíró, mint Legyesbényére kiküldött e.-m. megbízottakat felkérte annak a megvizsgálására, hogy az ifj. Török Pál és neje 80 korona s Bakó Lajosné 40 korona egyházi közpénztári tőke tartozásai honnan erednek s hogy a legyesbényei presbitérium gondoskodott-e eme tartozások kellő biztosításáról (14. c) jkvi pont).

A vizsgálat megghiúsulván, az ügy továbbra is nyilvántartásban marad.

22. A leleszi egyház egykori gondnoka Palágyi Miklós István 296 kor. 64 fillér, a leleszi egyházat gondnoki számadásból illető tartozása ügyében f. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk 14. d) jkvi pontjában úgy határozott, hogy e tartozás elengedése tekintetében csak akkor hoz érdemleges határozatot, ha a leleszi egyháznak úgy a presbitériuma, mint egyház-községi közgyűlése névszerinti szavazással elfogadott határozatban állást foglal a tartozás elengedésére vonatkozólag. A bacsikai lelkész beterjeszti úgy a presbitérium, mint az egyházközség egyhangúlag hozott ama határozatát, hogy eme tartozást törlésbe hozza.

E.-m. közgyűlésünk Palágyi Miklós István tartozásának törléséhez hozzájárul s az ügyet napirendről leveszi.

23. 1917. évi őszi e.-m. közgyűlésünk 21. számú jkvi pontjában a kebelbeli egyházak vagyoneleltáraiknak a járási számvevők által való átnézését s a számvevők jelentése alapján azok számvevőszéki felülvizsgálatát határozván el, ez intézkedés végrehajtására az elnökség figyelmét tisztelettel felhívta. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk 15. jkvi sz. a. e határozatot megújította.

Az e.-m. közgyűlés emez immár elodázhatatlan ügyben elrendeli:

ad. 1. a lelkészek a megkapott útasítás alapján egyházaik vagyonelejtárát haladéktalanul készítsék el s ezt a presbitériummal tárgyalassák le.

ad. 2. az egyházlátogatóság eme kiállított vagyonelejtár adatainak a valóságát a helyszinén állapítsa meg.

ad. 3. az így kiállított és az egyházlátogatóság által láttamozott vagyonelejtár haladéktalanul beterjesztendő a járási számvevőhöz, hogy azt a számvevőszék az ő jelentése alapján felülvizsgálhassa s az Esperes úrnak esetleges meg erősíthetés végett kiadhassa.

24. F. évi tavaszi közgyűlésünk 14. sz. jkvi pontjában az alsóbereczkii énekvezéri állás szervezésével Karászy Benő kiskövesdi lelkészt bizta meg, aki az alsóbereczkii ref. egyházban 1918. június hó 23 án egyházközségi közgyűlést tartván, az arról felvett jegyzőkönyvnek 1 másolt példányát beterjeszti. E jegyzőkönyv értelmében az alsóbereczkii egyház évenként mintegy 1000 koronára rugó összeget szavazott meg névszerinti szavazással a szervezendő kántori állás javadalmára, amely kivetés útján lesz fedezendő. A kivetés megejtésével és foganatosításával, valamint az énekvezéri állás jövőbeni biztosításával a presbitérium bízott meg, amit azonban a presbitérium a lelkész időközbeni jelentése szerint a nép fizetéseképtelenségére való hivatkozással az egyházközségi főgondnok indítványára megtagadott.

Egyházmegyei közgyűlésünk az E. T. III. tc. 6. §-ában biztosított jogával élve, az alsóbereczkii presbitérium terhére egy, Bartha József és dr. Kiss Sándor tanácsbírákból álló bizottságot küld ki, megbizván, hogy az egyházközség áltai elfogadott kivetést foganntosítsák és behajtsassák s ha a presbitérium ez ügyből kifolyólag a fegyelmi eljárás megindítására bár-

miféle okot szolgáltatna, azt az Esperes úrnak a vizsgálat megindítása végett azonnal jelenték be.

25. F. évi tavaszi egyházmegyei közgyűlésünk 18. sz. jkvi pontjában a tályai egyház által beterjesztett módosított tanítói díjlevéllel foglalkozván, azt a Homoky György tanító személyéhez kötött évi 600 korona személyi pótlék kihagyása s az ünnepi gyűjtések 40 koronában való megváltásának a díjlevélbe való bevétele végett nevezett egyháznak visszaadta annak kifejezése mellett, hogy az így kiigazított díjlevél 4 példányát őszi egyházmegyei közgyűlésünkre terjessze be.

Egyházmegyei közgyűlésünk lelkész felvilágosító szavai után, miután a díjlevél megerősítésére többé szükség nincs, ez ügyet a napirendről leveszi.

26. A sárospataki főiskola fejlesztésére szolgáló 1 koronás személyi járulék beszedését és befizetését a bacskai és taktaszadai egyházak megtagadván, f. évi tavaszi egyház negyei közgyűlésünk 23. sz. jkvi p. a. anyagi felelősség mellett kötelezte a nevezett egyházak presbitériumait, hogy az egyházuk lélekszáma szerinti 1 koronás személyi járulékok fedezetéről f. évi szept. hó 1-ig gondoskodjanak. Ugyancsak e járulékok kifizetésének ismételt megtagadásáról tesz jelentést az alsóbereczkii egyházból is a lelkész. Taktaszadáról jelentés nem érkezett, a bacskai lelkész szóbelileg jelenti, hogy az egyházat terhelő összegnek legnagyobb része már befizettetett s a még hátralevő rész is rövid időn belül be fog fizettetni.

A bacskai lelkész jelentése tudomásul szolgál, a taktaszadai egyházra nézve az ügy továbbra is nyilvántartásban marad, az alsóbereczkii egyház és annak presbitériuma anyagi felelősség, illetőleg fegyelmi eljárás terhe alatt utasítatik e járulék befizetésére.

27. Ráski János vajdácskai lakos 1000 koronás alapítványának alapító leveleit f. évi tavaszi közgyűlésünk 32. sz.

jkvi p. a. azzal adta vissza a vajdácskai egyháznak, hogy őszi közgyűlésünkre az alapító levelek beterjesztésének célját feltüntető beadványát a megerősítést kérő kérvénnyel s a presbitériumnak s egyházközségi közgyűlésnek az alapítvány elfogadása ügyében hozott szabályszerű határozataival együtt újlag terjessze fel.

Jelentés nem tétetvén, az ügy további nyilvántartásban marad.

28. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk Halmi Miklós bodrogolaszii lelkésznek egyházközsége nevében beadott az iránti kérvényét, hogy a bodrogolaszii ref. egyházközség lelkészi javadalmát képező s a bodrogolaszii 7. sz. tkvi betétben II. 9. sor- és 1511/b) hrzi sz. a. felvett szántóföld egy újonnan nyitandó tkvi betétbe a benyújtott tervezet szerint való átvezetése engedtesse meg, azzal adta vissza a bodrogolaszii egyháznak, hogy a megosztási tervezetet az érdekelt bodrogközi gazdasági vasút képviselősege által is láttassa el elfogadó nyilatkozattal s így terjessze fel jóváhagyás végett az e.-m. gyűlésre (Tav. e.-m. közgyűlés 37. sz. jkvi pont).

Lelkész jelentése szerint az ügy elintézése még mindig folyamatban van s így az ügy továbbra is nyilvántartásban hagyatik.

29. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk 46. sz. jkvi pontjában a szomatori egyház Klobusitzky-alapjának rendezésével kapcsolatban felhívta az egyház előljáróságát, hogy ha a lelkészi díjlevél csonkúlást szenvedne ama körülmény folytán, hogy a Klobusitzky-alap tőke összege után díjlevélileg biztosított 8%-os kamat a jelenlegi kamatozási viszonyok között elérhető nem lenne, a díjlevélnek ezt a csonkúlását az államsegély felemelése céljából a vallás- és közokt. Minisztériumnak jelentse be. Lelkész jelenti, hogy miután a Klobusitzky-alap még mindig nincs az egyház kezelésében, a díjlevél csonkulás mértékét az egyház megállapítani nem tudta s így a felhívásnak eleget nem tehetett.

Az e.-m. közgyűlés útasítja a szomatori egyház előljáróságát, hogy a Klobusitzky-alap

után az egyház által biztosított 8⁰/₀-os kamatot minden körülmények között fizesse ki a lelkésznek, illetőleg tanítónak s ha az álacsonyabb kamatláb miatt az egyházközsége ebből kifelé újabb teher hárulna, az adócsökkentési segély felemeléseért folyamodjék a ref. egyetemes Konventhez.

30. F. évi tavaszi e.-m. közgyűlésünk 49 sz. pontjában Pulóczy József e.-m. tanácsbíró panaszára Czecz András legyezbényei lelkész ellen a fegyelmi eljárás megindítását mondta ki s egyúttal a panasz alapját képező levelet az eljárás szabályszerű lefolytatása végett az Esperes úrnak kiadni rendelte.

Ez ügy a fegyelmi bíróság elé tartozván, a közgyűlési tárgysorozatról levétezik.

31. Czike Ferenc tiszaladányi lelkész ama kérvényét, hogy az e.-m. közgyűlés hagyja jóvá a tiszaladányi presbitériumnak azon határozatát, amely szerint az egyház tulajdonát képező „Ó“ temetőből 60 □-öl területet 120 korona vételárért Halász András tiszaladányi lakosnak eladja, azzal adta vissza a f. évi tavaszi e.-m. közgyűlés, hogy szabályszerű s a névszerinti szavazást feltüntető presbiteri és közgyűlési jkvi kivonat s adásvételi szerződés kíséretében terjessze fel őszi egyházmegyei közgyűlésűzkre (1918. évi tav. e. m. jkv. 36. sz.).

Miután jelentés nem érkezett, az ügy továbbra is nyilvántartásban marad.

32. A főt. egyházkerület 1918. évi tavaszi közgyűlésének 11/13 –1918. sz. határozatával hozzászólás és az őszi gyűlésre felterjesztendő véleményadás végett letette egyházmegyénkhez is az abaúji egyházmegyének a nyugalmazott lelkészek egyházkerületi gyámházi tagdíja tárgyában előterjesztett azon indítványát, mely szerint az országos nyugdíjintézetből ellátást élvező, nyugalmazott lelkészek a gyámházi alapszabályok 18. §-ának póttrendelkezéssel való módosítása útján az egyházkerületi gyámintézeti évi tagsági díj fizetése alól felmentessenek.

Egyházmegyei közgyűlésünk az abaúji egyházmegye minden tekintetben méltányos indítványát egész terjedelmében magáévá teszi s az egyházkerületi gyámintézeti alapszabályok 18. §-ának fenti értelmű módosításához hozzájárul s ugyanezen elvet a nyugalmazott tanítókra is kiterjeszteni kívánja.

33. Egyházkerületünk folyó évi tavaszi közgyűlése 102/1918. sz. jkvi pontban foglalt határozatával az egyetemes konvent 160/1918. sz. határozata értelmében véleményadást vegett letette egyházmegyénkhez is a dunántúli egyházkerület azon indítványát, mely szerint „az esperesi egyházlátogatás eddig gyakorolt formája mellőztessék s ezentúl csak 5—10 évenként más-más gyülekezetben s mindig vasárnap délelőtt s lehetőleg a templomban egyházközségi közgyűlés keretében legyen megtartva az egyházlátogatás.“ E korszerű indítvány hozzászólás, esetleg újabb eszmékkel való kipótlás s általában az egyházlátogatásnak időszerű reformálására vonatkozó javaslatok benyújtása végett azzal a felhívással adatott ki az egyházmegyéknek, hogy véleményüket az őszi közgyűlésre adják be, hogy így az egyetemes konvent az egyházi törvény megfelelő módosítása iránt a zsinati előkészítő bizottsághoz minél előbb előterjesztést tehesen.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházlátogatás gyökeres reformjára nézve nem tartja még az időt elérkezettnek, hanem igenis szükségesnek és elodázhatatlannak tekinti azt, hogy az egyházlátogatás ma gyakorolt formájában lélek szerint való és mélyreható munka végeztessék, hogy az esperes vagy az általa megbízott látogatóküldöttség tervszerű programmal végezze az E. T. I. t.-c. 170. §-ának a)—e) pontban szabatosan körülírt feladatát, hogy sem a látogatás ideje, sem a látogatási körbe beosztott egyházközségek nagyobb száma ne lehessen a pontos és lelkiismeretes, az egyházi élet minden jelenségét nagy gonddal szemügyre vevő eljárásnak gátló akadálya. Az esztendő zord időszaka, mely-

ben a látogatás ezúttal gyakoroltatik, már eleve kizárja a látogatás mindenre kiterjedő gondosságát. A rövid nappalok siettetik, a természeti viszonyok egyben-másban lehetetlenné teszik a küldöttség eljárását.

A sebtiben végzett, felületes munka kifogásolható csak és nem maga az intézmény, az egyházlátogatás.

Egyházmegyénk lehetetlennek tartja azt, hogy egyházaink 5-től 10 évig a felső hatóság közvetlen felügyelete és ellenőrzése nélkül legyenek. Még a rosszul gyakorolt egyházlátogatás is fél szeme volt az egyházi magasabb közérdeknek, ép és két szemű látogatásra van szükség hogy egyes egyházakban a közállapotok végképen el ne züllyenek, hogy a bajok megláttassanak, orvosoltassanak, hogy gyülekezeteink a látogatók lelkülete által a fellendülés, a magasabbra emelkedés állapotába segítsenek.

Egyházi magasabb közérdekből kötelezendők az esperesek, hogy annyi év alatt, ahány látogatói kör van egyházmegyéjökben, minden körben egyszer, így felváltva egy-egy körben maguk végezzék az egyházlátogatást, ami alól még csak kivételesen sem menthetők fel az esperesek. Ha a látogatás megállapított idején az esperest elháríthatatlan ok gátolná meg a látogatás végzésében, küldöttei végezzék el az esperesi körben a látogatást, de későbbi időpontban, a gátló ok megszűntével az esperesi látogatás is foganatosítandó legyen. Az esperesi látogatás lehetőleg az egyházmegyei gondnokkal, de mindenesetre egy világi tanácsbíróval és az egyházmegyei papi főjegyzővel, mint tollvivővel történjék.

A látogatás idejéül május hó első fele törvénybe iktattassék, a látogatási kör egyházainak száma 10-re maximáltassék.

A kedvező időben, alkalmasabb testi állapotban, az egyházi épületek alapos körültekintésére jobb természeti viszonyok között, egész

lélekkel végzett egyházlátogatás leszűrendő tapasztalatai érlelhetik meg egyházunk ezen ősi intézményét a netalán szükségessé váló reformra.

Egyházmegyénk az egyházlátogatásnak oly nagy horderőt tulajdonít, hogy a felsőbb hatósági gyűléseknek a látogatásra egyedül alkalmas és kedvező időponthoz való igazodása a legsürgősebb követelménynek mondható.

34. 1918. június 4—5 én tartott egyházkerületi közgyűlés az egyetemes konvent 164—1918. sz. határozatát, melyben a „Református Katonák Lapja“ nak fentartására az egyházkerületek anyagi hozzájárulását kéri, pártolólág teszi le az egyházmegyék espereseihez azzal a kéréssel, utasítsák az egyes gyülekezetek lelkészeit, tanítóit, hogy indítsanak gyűjtést a maguk körében és fejtsenek ki minden buzgóságot itthon lévő egyháztagjaink áldozatkészségének felébresztésére s a szükséges összeg előteremtésére.

Egyházmegyei közgyűlés tudomásul veszi a kerületi gyűlés átiratát s felkéri esperes urat, hogy körlevélben szólítsa fel a gyülekezeteket, hassanak oda saját körükben, hogy hirdetés vagy gyűjtés útján minél nagyobb összeg gyűjtessék össze a „Ref. Katonák Lapja“ ra s a begyűlt összeg az esperes úrhoz oly időben küldendő be, hogy az a kerület által kitűzött időre, okt. 1 re, a püspöki hivatalhoz áttehető legyen.

35. 1918. évi tavaszi kerületi közgyűlés az egyházmegye által jóváhagyás céljából felterjesztett berzéki egyház Szemere-Törös alapjának kimutatását az egyházmegye álláspontjára helyezkedve csak úgy hagyja jóvá, ha az egyházlátogatóság által megjelölt adós az 5 drb 100 koronás névértékű hadikölcsön névérték és kibocsátási ár közötti különbözetét megtéríti s a különbözet beszédéséről legrövidebb idő alatt jelentést tesz.

Egyházmegyei közgyűlés az egyházkerületi közgyűlés határozata alapján utasítja a berzéki

egyház presbytériumát, hogy a határozatot azonnal foganatosítsa s eljárása eredményéről 15 nap alatt esperes úrhoz jelentést tegyen, melynek alapján az őszi kerületi gyűlésre az ügyállása felterjeszhető legyen.

36. 1918. évi tavaszi egyházkerületi közgyűlésünk a taktarkányi egyház ama kérelmét, hogy az egyházkerületnél fennálló 1602 K tőketartozását az „egyházi kútalap“ és egyéb elkölthetetlen alapokból fizesse ki, a felhasznált tőke 10 év alatti egyenlő részletekben való visszafizetésének kötelezettsége mellett teljesíti s utasítja egyházmegyénket, hogy e határozat végrehajtását évről-évre az egyházlátogatóság útján ellenőrizze.

Egyházmegyei közgyűlés a kerületi gyűlés határozatát tudomásul veszi s felkéri esperes urat, hogy a határozat végrehajtását az egyházlátogatóság útján évről-évre ellenőriztesse.

37. Nagy István megyasszói presbyter írásbeli felebbezéssel él a megyasszói presbyteriumnak a hadikölcsönbiztosítás ügyében f. évi július hó 7 én tartott ülésében hozott határozata ellen, melynél fogva a presbytérium az Országos Református Lelkész Egyesület elnökének 1124—1918. sz. körlevelében kifejezett módozatok szerint négy hadbavonult egyén biztosítását oly módon határozta el, hogy: 1. Egy egyén biztosítását az egyházi közpénztár fogja fedezni. 2. Az iskolai beiratási díjakat 1918. szeptember hó 1-től 50 fillérral fel emeli és ezen többletből egy egyén biztosítási díját fedezi; az ebből felmaradó összeget lelkész-elnök jótékony célú előadások, vallásos estélyekből és más közadakozásokból évről-évre kipótolja és abból egy harmadik egyén biztosítását eszközli. A negyedik egyén biztosítását az egyháztanács jelenlevő tagjai évenként fizetendő s önként felajánlott 3 K adományából fedezi. A felebbező presbyter a hadikölcsönbiztosítás nemes eszméjét helyesli, csak a kiviteli módozatok ellen vannak részletesen megokolt kifogásai, melyek abban csúcsosodnak ki, hogy nem tartja ésszerűnek sem azt, hogy a biztosítottak elhalálózása esetében csak éppen a biztosítottak hátramaradottjai legyenek a biztosítási összeg örökösei, sem azt, hogy túlélés.

esetében csak az egyetemes egyház, illetőleg annak a hivatkozott elnöki körlevélben felsorolt kultúrintézményei legyenek a biztosítási díj kedvezményezettjei, előbbi esetben az egyház szabad rendelkezési jogának fentartását, utóbbi esetben a biztosított összeg élvezetében az egyházközség fele részesedésének kimondását kívánja. Utal egyebekben a beiratási díjak felemelésének törvénytelen voltára s a gyűlés egybehívásának, a határozatnak s a költség fedezésének lehetetlen voltára, miért is a határozat megsemmisítését kéri. Sütő Kálmán megyaszói lelkész a felebbezésre adott befelelésében a kérelem elutasítását kéri, mert felebbező a presbyteri gyűlésre szabályszerűen meghívott s módjában lett volna gondolatait ott előzetesen kifejtteni, eszméinek a presbyteriumot megnyerni, a határozatot ily szellemben előkészíteni, míg utólagos ellenvetésekkel s egy egyhangú határozat újbóli tárgyalásával veszélyeztetve látja minden határozat komolyságát, holott a komoly mérlegelésre úgy felebbezőnek, mint a presbyteriumnak ez ügyben volt bőven ideje, mert az érdemleges elintézését megelőzőleg az ügy majdnem hat héttel előbb ismertette lett. Védi a határozatnak a tanítató szülők megterhelhetésére vonatkozó törvényességét, mint a mely határozat legfeljebb a közgyűlés elé utalandó.

Egyházmegyei közgyűlés a legteljesebb elismeréssel van a megyaszói egyház presbyteriuma iránt, midőn az egyházközség multjához és jelenéhez méltó határozattal kívánt részt venni cselekvőleg abban az országos mozgalomban, mely egyfelől nemzeti hősök hátramaradottjainak sorsát kívánja megenyhíteni, másfelől közegyházi kulturális célok szolgálatába kívánja erőit beállítani, e célokat szolgáló határozatát azonban nem látja kellőleg megalapozottnak, mert a hadibiztosítás költségeinek fedezetére az iskolai beiratási díj felemelését is számításba vette, holott ez országos törvénybe ütközik, az egyházközség újabb megterhelésénél, mely egy egyén biztosítási díjának a közpénztárra való utalásával jár s esetleg a közteherviselés megváltoztatását vonhatja jövőre maga után, az egyházközségi közgyűlés hozzájárulását nem kérte ki, amit annyival

inkább kellett volna tennie, mivel a fedezetről való gondoskodás más részben is oly eshetőségek elé állíthatja az egyházat, hogy egy egyéni biztosítási díjánál nagyobb összeget is kellene a közpénztárból fizetnie; mindezeknél fogva a presbyterium ezen határozata szabályszerű eljárás céljából visszatételek s erről felebbező Nagy István presbyter értesítetik.

38. Sütő Kálmán megyaszói lelkész kéri az egyházmegyei közgyűlést, hogy az újvilági uradalmi népiskolájában járó 27 református tanköteles vallásoktatásáért az eddig kiutalt összeget az 1918—19-ik tanévre is kiutalni sziveskedjék.

Egyházmegyei közgyűlés a kérést az egyházmegyei segélyosztó bizottsághoz utalja.

39. Gulyás József egyházmegyei levéltáros jelenti, hogy dacára a helyiség és felszerelés hiányának, a nyár folyamán a levéltár rendezését megkezdte, az aktacsomókat a lakására hordatta, átnézte, kivonatolta, körülbelül 900 okmányt kielejtetett, 2078 okmányt és mellékletet megszámozott, s ezeket újból a templomba hordatta vissza; jelenti továbbá, hogy a rendezés folytatása helyiség és szekrények hiányában a tényleg lehetetlen, valamint azt is, hogy az okmányok ide-oda hordása 8 kor. költséget idézett elő, melynek kiutalását az emunkát teljesítő harangozóné részére kéri.

Egyházmegyei közgyűlés örömmel veszi tudomásul az egyházmegyei levéltáros jelentését, s a felmerült 8 kor. költséget kiutalja.

40. Olvastattak a segély-kérvények.

Valamennyi kérvény érdembeli elintézés céljából a segélyosztó-bizottsághoz tételik át.

41. A szomotor—bodrogvécsi egyház kéri, hogy a lelkészlak halaszthatatlan renoválását kimondó s e célra a gyülekezeti tagok kézi és igás munkáját igénybe vevő presbiteri és közgyűlési egyhangú határozatokat jóváhagyni méltóztassék.

Egyházmegyei közgyűlés nagy örömmel értesül a szomotori lelkészlak használhatóvá tétele tárgyában hozott belkörü intézkedésekről, azokban az egyház jobb jövőjének hajnalhasadását látja, nagy elismeréssel és méltánnyal veszi tudomásul a gyülekezeti tagok közteher vállalását s az ez iránt hozott presbiteri és közgyűlési egyhangú határozatokat jóváhagyólag megerősíti, egyidejűleg a javítási munkálatok ellenőrzésével Keresztúry József építető bizottsági elnököt megbizta.

42. A szomotor--bodrogvécsi egyház kéri, hogy a lakhatatlanságig leromlott szomotori lelkészlak házi kezelésben fogantba vett renoválására szolgáló, az egyháztalagokra templomi székek után kivetendő egyházi adóból fedezendő 15 ezer kor. kölcsönnek a főt. egyházkerületi pénztárból való felvétele részére engedélyeztessék.

Egyházmegyei közgyűlés a nélkülözhetetlen s még a háború alatt sem odázható renoválás költségeire igényelt 15 ezer kor kölcsönnek a főt. egyházkerületi pénztárból való felvételét a maga részéről megengedi s a kölcsön engedélyezésére a főt. egyházkerületnél a szomotor--bodrogvécsi egyházat a legmelegebben ajánlja.

43. A tolcsvai egyházközség kéri a néhai Sári Páltól örökölt s a tolcsvai 897. sz. telekjegyzőkönyvi betétben 901. és 902. hrzi számok alatt bejegyzett fél belsőségnek a rajta levő félházzal együtt történt eladására vonatkozólag 600 K. kialkudott árban özv. Leskó Andrásné szül. Sári Juliánna tolcsvai lakossal, mint a belsőség és lakóház másik felének tulajdonosával kötött adásvételi szerződés jóváhagyását, az eladást kimondó egyhangú presbiteri és közgyűlési határozatok alapján.

Egyházmegyei közgyűlés a szabályszerű határozatokon alapuló adásvételi szerződést azal hagyja jóvá és terjeszti fel megerősítés vé-

gett az egyházkerületre, hogy az egyház az eladásból befolyó vételárat, mint az örökhagyó néhai Sári Pál és neje alapítványát tartozik gyümölcsöztetni és az egyház céljaira csak a tőke kamatját használhatja fel.

44. A berzéki egyház nevében lelkész és gondnok arra kéri az egyházmegyei közgyűlést, terjessze fel pártolólág ama kívánságát, hogy a 127. l. 13—1915. sz. konventi határozattal a berzéki reform. egyház részére templomépítés céljára kiutalt 3000 korona tőkesegélyt az elkerülhetetlenül sürgősen felépítendő paróchia építésére fordíthassa.

Egyházmegyei közgyűlés méltányolva a kérés rendkívül sürgős, sőt elodázhatatlan voltát, a legmelegebben ajánlja azt kedvező elintézésre, de e célból egyszersmind utasítja a berzéki egyház előljáróit, hogy a paróchia tervezetét, költségvetését azonnal terjessze be az esperesi hivatalhoz.

45. Elnökség jelenti, hogy a közigazgatási bíróság mai napon tartott ülésében megállapítást nyert az a körülmény, hogy a bodrogmezői előkönyörgő tanító javadalmi jegyzőkönyve 8 öl hasábfá helyett 10 öl hasábfá járandóságot tartalmaz, tehát oly 2 öl tűzifa javadalmat, amely a tanító fizetését sohasem képezte, mert ez a 2 öl fa, mint telek utáni járandóság mindig az egyházat illette meg és tévedésből csak azért vétethetett fel a javadalmi jegyzőkönyvbe, mert a tanító abban az időben az egyház földjeit díjlevélen kívül személyi pótlék címén élvezte s ez alapon véletlen hibásan számításba a földek utáni fajzasi jog, holott azt a tanító sohasem élvezte, amint azt a jelenlegi előkönyörgő tanító is a bíróság előtt elismerte.

Egyházmegyei közgyűlés felkéri az esperest, hogy a bodrogmezői előkönyörgő tanító javadalmi jegyzőkönyvének ily irányban való kiigazítása iránt az eljárást megindítani sziveskedjék.

46. Olvastatott az 1918. évi tavaszi közgyűlés 25. jkvi pont határozata értelmében kiküldött e. m. küldöttség jelentése, mely szerint a vissi egyházközség 1918. évi költségvetését, ennek alapján adókimutatását is a vonatkozó egyháztanács helyett a küldöttség készítette el.

Egyházmegyei közgyűlés a jelentést jóváhagyólag veszi tudomásul, a bemutatott költségvetést és adókimutatást pedig további szabályszerű eljárás végett az esperesnek adja ki.

47. Olvastatott az egyházmegyei tanügyi bizottság jegyzőkönyve, amint következik:

JEGYZŐKÖNYV.

Felvételett Sárospatakon az alsózempléni ref. egyházmegye tanügyi bizottságának 1918 szeptember hó 10-ik napján tartott közgyűlésében.

Jelen vannak: Danyi József egyházi, dr. Gulyás József világi elnökök elnöklete alatt: Bartha József, Pálóczy József, Kun Zoltán, Tóth Kálmán, Móricz István, Verebélyi Barna, Hegedüs László, Horváth Győző, Batta János, Csorba Ferencz lelkészek, Gagyí Károly, Szily József tanítók.
Jegyző: Geese Lajos papi aljegyző.

Olvastatott lelkészi elnök következő jelentése:

Mélyen tisztelt tanügyi bizottság!

A negyedik háborús esztendő, amint társadalmi életünk minden terén az anyagi és erkölcsi javak pusztulásának nagyobb mérvét vonta maga után, úgy az iskolai állapotok terén is fokozott mértékben éreztette romboló munkáját.

A háború első éveiben azt hittük, hogy a tanítás meglepetésszerű nehézségeit leküzdve, hozzá fogunk tudni alkalmazkodni a rendkívüli tanítási viszonyokhoz anélkül, hogy iskoláink működésében lényeges hanyatlás, vagy eredménytelenség állana elő! — Csalódtunk! Az iskolai állapotok nem javultak, sőt rosszabbodtak körülöttünk.

Tanítóink tekintélyes része — 14 — hadbavonult, egy része a régi hivatásszeretettel ugyan, de megrokkant

testtel van idehaza, a nem katona tanítók pedig a megélhetés elviselhetetlen terhével s a reájuk rótt községi megbizatasukkal küzködve végzik nehéz munkájukat.

A tanítóhiányon iskolafentartó testületeink helyettesítéssel és osztályösszevonással próbáltak ez évben is segíteni, nem egy esetben bizony a tanügy kárára. Általános a panasz iskolalátogatóinknál a tanítási eredmény hanyatlása felett. Ennek okát azonban nemcsak a megfogyatkozott tanerőkben, hanem a tanulók megváltozott életkörülményeiben is kell keresnünk.

A hadbavonult felnőttek helyettesítésének szüksége, — rossz táplálkozás, — rossz ruházkodás, — háború okozta járványok, — az utcák elvadult erkölcsé elvonták a lélek erőt a tudományok oltáraitól, az elnyomorodott lelki mezőkön megfogyatkozott munka után kevés lett a termés. Míg tavaly jól megfelelő iskolánk 32 volt, az idén 27-re süllyedt le.

E szomorú tapasztalattal szemben az orvosságot megtalálni igen nehéz. Hadvezetőségünk a katona tanítókból rejlő nagy szellemi és erkölcsi erőt nem hajlandó nélkülözni és így a tanítók felmentése — a leromlott kulturmezőkre való hazabocsátása nehezen halad. Az egyházak szűk anyagi viszonyai pedig a jobb helyettes tanerők alkalmazását lehetetlenné teszik s így kénytelenek vagy osztály összevonással az otthon maradt régi kipróbált jó tanerők munkáját szintén elviselhetlenné tenni; — vagy oklevél nélküli, kezdő ifjakkal, vagy pedig munkába belefáradt nyugdíjasokkal próbálkozni. Van azonban egy pár szerencsés egyházunk, amelynél a helyettes tanerő az iskola régi nivóját megőrizte. A tanulók életviszonyainak változtatni szintén lehetlenség.

Ilyen körülmények között még szomorubb kultur állapotokra lehetünk elkészülve, Elcsüggedésre azonban még nincs okunk. Az itthon maradt tanítói kar tekintélyes része hivatása magaslatán álló munkát végez és ez biztosíték arra nézve, hogy felekezeti oktatásügyünk ki fogja állani azt a próbát is, mely elé a világháború állította.

A múlt iskolai esztendő áldozatot is kívánt tanítói karunktól. 1918. év január havában elvesztettük Kövér Soma bodrogolaszii és Beszterczei Béla prügyi tanítókat.

Sok ambícióval, szép készültséggel, nemes hivatásérzettel működtek a pályán, melyre a gondviselés szőlította őket! Haláluk nemcsak egyházuknak, hanem egyházmegyénknek is igazi vesztesége. Érdemeiket fájó szívvel örökitjük meg jegyzőkönyvünkben.

A veszteség okozta fájdalom mellett az öröm felemelő érzésével emlékezem meg tanügyi bizottságunk egyik érdemes tagjának, Gagyai Károly olaszliszka-i tanítónak, 40 éves tanítói jubileumáról. — Iskolájának atyja — egyházának lelke — egyházmegyénk tanítói karának díze, büszkesége volt minden időben! Egyházunk kebelén nevedett, egyházunk testéhez forrott, élő, munkás tag volt ő az alatt a 40 esztendő alatt, melynek határmesgyéjéhez lelki, testi erőinek frissességével jutott. A 40 éves határkőnél szeretettel köszönti őt s hajtja meg előtte elismerésének lobogóját tanügyi bizottságunk is és kér áldást Istentől híven megfutott életének alkonyára.

A hozzám beérkezett statisztikai adatokat a következőkben összegezem: Egyházközségeink lélekszáma 51 777. Iskolaköteles 6—12 évig fi 3224, nő 3127 összesen 6351. Saját iskoláinkba jár fi 2665, nő 2542 összesen 5147. Más vallású iskolába jár fi 37, nő 24 összesen 61. Községi és állami iskolába jár fi 404, nő 408 összesen 812. Középfokú iskolába jár fi 10, nő 7 összesen 17. Nem járt iskolába fi 177, nő 176 összesen 353. Ismétlődik köteles fi 715, nő 759 összesen 1474. Ismétlődik járt fi 418, nő 467 összesen 885. Polgári iskolába járt fi 6, nő 16 összesen 22. Ipariskolába járt fi 16. Gimnáziumba járt fi 16. Nem járt ismétlődik fi 121, nő 109 összesen 230. Más vallású járt róm. kath. fi 150, nő 154, ág. ev. fi 7, nő 12, izraelita fi 79, nő 133, összesen fi 236, nő 299. Tanító fi 54, nő 23. Rendes 65, ideiglenes 6, lelkész-tanító 6, okleveles 70, nem okleveles 7. Rendes fizetés az egyháztól 38,629 kor., államtól 92,484 kor. Tanítói lakás jó 79, rossz 5. VI osztályú iskola van 44, V oszt. 13, IV oszt. 4. Tanterem 84, törvényszerű 77, nem törvényszerű 7. Felszerelése kellő 60, hiányos 24. Szellemi állásra nézve jól megfelelő 27, megfelelő 36, nem megfelelő 4, vizsgát nem adott 17. Iskolafenntartásra fordított 7692 korona.

Az egyes iskolákra vonatkozó általános észrevételeim, javaslataim a következők:

Vékén az iskolás gyermekek egész éven keresztül hanyagul járnak iskolába. Télen munka és fahiány, tavasszal és nyáron mezőgazdasági munkálatok miatt. Iskolalátogatóság a tömeges mulasztások okát a tanító hanyagságában látja, aki a háborus nehézségekre való hivatkozással búvik ki kötelességének teljesítése alól. Mint több ízben megintett, hanyag tanító fegyelmi alá vonandó.

Nagyrozvályon hadbavonult mind a két tanító, helyettök felváltva délelőtt és délután a segédlelkész tanított. Amennyiben segédlelkész a kisrozvályi állami iskola vallástanításával is el van foglalva az iskolaszék még egy tanerő beállítására köteleztetik.

Lácza iskoláját az iskolai épület rosszasága miatt bezárandónak véleményezi az iskolalátogatóság, mivel a községi képviselőtestület az iskola felépítésére még a legnagyobb áldozatot is hajlandó meghozni, az egyháztanács az építkezés haladéktalan megkezdésére utasítsák!

Szerencsen 150 tanköteles ref. vallásu gyermek jár az állami iskolába Tóth István tanító hadbavonulása miatt immár a negyedik éven. Mivel az egyház jó anyagi viszonyok között él — utasítsák a rendes felekezeti oktatás beállítására.

Mádon az állami iskolában az énektanítás igen gyenge eredményt tüntet fel. Egyháztanács figyelve az énekügy orvoslására felhivassék!

Sóstófalva iskolája az idén is meg nem felelő, mint ilyen ellen a fegyelmi vizsgálat elrendelendő.

Hernádkakon az iskolai mulasztások megállítására az iskolaszék figyelve szigoruan felhivassék!

Bodrogmező tanítója ellen a tanítási eredmény elégtelensége miatt fegyelmi eljárás indítandó.

Szomotor iskolája roskatag, fülledt levegőjű, alacsony. Iskolaszék az iskola átalakításáról gondoskodik.

Kiskövesd hadbavonult tanítója helyett, helyettes tanerő választassék, mert a mostani rendszer mellett az iskola osztályozható nem volt.

Az iskolák szellemi állapota:

Jól megfelelő: Tarczal I—III. Csobaj I—II. Nagygéres,

Tarczal III—VI. Királyhelmezc I—VI. Prügy I—IV. Lácza III—VI. Ricse I—II. Czigánd összes. Tiszakarád III. Tály, Taktaharkány, Megyaszó I II—III. Viss, Erdőbénye I—II. Tiszalucz III—VI. Gesztely, Hernádnémeti I—II. Karos, Sárospatak mind a három. Olaszliszka I—VI.

Megfelelő: Báj, Tiszaladány, Tokaj, Kisgéres I—II, III—VI. Örös, Lácza I—II. Ricse III—VI. Tiszakarád I, IV—VI. Monok, Golop, Ond, Taktaszada, Ujcsanáros, Tolcsva, Kenézlő, Erdőbénye III—VI. Sima, Tiszalucz I—II. Hernádnémeti III—VI. Berzék, Sajóhidvég, Kesznyéten I—II, III—VI. Cigánd, Leányvár, Nagytárkány, Kistárkány, Ágcsernő, Lelesz, Karcsa, Szomotor, Vajdácska, Makkoshotyka, Bodroghalász.

Meg nem felelő: Sóstófalva, Erdőhorváti, Hernádkak, Bodrogmező.

Vizsgát előbb tartottak: Taktakenéz, Csobaj, III—VI. Véke, Bodrogszentes, Semjén, Megyaszó IV—VI. Alsódobsza, Bacska, Bodrogvécs, Györgytarló, Bodrogolási.

Tanítás szünetelt: Legyesbénye, Bacska.

Allami iskola van 16. Községi iskola 4. Fiúiskola 1. Leányiskola 2. Hadbavonult tanító 14. Tanítás szünetelt 2. Vallást lelkész tanított 12. Tanítói állás üresedésben 1.

Iskolalátogatókul ez iskolai évre kiküldetnek:

1. Sárospataki járásba: Halmy Miklós b. olaszi lelkész, Szathmáry Ferencz sárospataki tanító.

2. Bodrogszentesi járásba: Horváth Győző nagykövesdi lelkész és Négyesi János örösi tanító.

3. Gesztelyi járásba: Gecse Lajos kesznyéteni lelkész és Takács László tiszaluczi tanító.

4. Szerencsi járásba: Csorba Ferencz páczeni lelkész és Homoky György tállyai tanító.

5. Lisztkai járásba: Verebélyi Barna lisztkai lelkész és Gagyí Károly lisztkai tanító.

6. Tokaji járásba: Batta János bodrogkeresztúri lelkész és Marton Béla erdőbényei tanító.

7. Kiskövesdi járásba: Karászy Benő kiskövesdi lelkész és Mikó László nagygéresi tanító.

8. Czigándi járásba: Verebélyi Dezső semjéni lelkész és Kántor Mihály czigándi tanító.

9. Leleszi járásba : Solymosi József m. hotykai lelkész és Kántor Lajos karcsai tanító.

10. Megyaszói járásba: Kun Zoltán gesztelyi lelkész és Jakab Antal taktaharkányi tanító.

Tanügyi bizottsági gyűlés elnök jelentését tudomásu veszi s annak alapján javasolja, egyházmegyei közgyűlés nek utasítsa Láczált új iskola építésére, Szomotort az 5%-os iskolai adó igénybevételevel az iskola rendbeszedésére s annak, mint felekezeti iskolának további fenntartására. Bodrogmező, Véke, Sóstófalva tanítói ellen a tanítási eredmény elégtelensége miatt indítson fegyelmi eljárást, végül az iskolalátogatók fuvardiját a fuvardiak óriás magas voltára való tekintettel iskolánként 30 koronában állapította meg s ez iskolai év bezárási idejéül június 15-ét tűzze ki.

Egyházmegyei közgyűlés tanügyi bizottsági gyűlés javaslatait az alábbi módosításokkal fogadja el és emeli határozattá. Megbizzá esperes urat, hogy a fent nevezett három tanítót rendelje be hivatalába, a legszigorubbán dorgálja meg, figyelmeztesse hanyagságuk következménycire s tekintélyével hasson oda, hogy jövőben nagyobb eredménye legyen működésüknek. Az iskolalátogatók fuvardijára nézve határozza közgyűlés, hogy minden egyház az első iskola után 20, a többi iskola után pedig 10—10 koronát fizessen. A tanév bezárásának határidejéül 1919 június 15-ét tüzi ki.

48. Egyházlátogatókúl kiküldetnek :

a *megyaszói* járásba : Bartha József és Rozgonyi Sándor ;

a *tállyaiba* : Miskolcзы Endre, Karász Benő ;

a *sárospatakiba* : Keresztúry József, Janka Péter ;

a *cigándiba* : Pálóczy József, Móricz István ;

a *bodrogszentesibe* : Máthé Gyula, Csorba Ferenc.

49. Indítványoztatott, hogy az egyházlátogatási körök újra szerveztessenek s annyi kör létesítették, mint ahány körnek a szervezése a mélyrehatóbb egyházlátogatási teendők végzésére célszerűnek látszik.

Egyházmegyei közgyűlés az indítványt elfogadja, az új beosztás iránti tervezet előkészítésével s tavaszi közgyűlésre való beterjesztésével megbizzza az elnökségből, Bartha József papi, Dr. Kiss Sándor vil. tanácsbíróból és Janka Károly papi főjegyzőből álló bizottságot.

50. Őszi egyházmegyei közgyűlésünk feladatát képezvén a közhirdetésre felveendő egyházaknak a főt egyházkerületre való ajánló felterjesztése,

közhirdetésre leendő felvételre ajánltnak Bogrogkeresztúr és Makkoshotyka.

51. A jegyzőkönyv hitelesítésére folyó évi szept. hó 20. napjának délelőtti 10 órája kitűzetvén,

hitelesítőkül kiküldetnek az elnökség mellett Bartha József papi, Dr. Kiss Sándor világi tanácsbírák és a jegyzői kar tagjai.

52. A tárgysorozat kimerítettvén, miután papi főjegyző az elnökség iránt a közgyűlés háláját és szeretetét nyilvánította,

elnök a gyűlést berekeszti.

Kmf.

Mindezen jegyzőkönyvi pontok hitelesítteinek.

Sárospatak, 1918. szept. 20.

Bálint Dezső
esperes.

Dr. Kiss Sándor
vil. tanácsbíró.

Janka Károly
e.-megyei p. főjegyző.

Gecse Lajos
Karászy Benő
e.-megyei jegyzők.

II. Bírósági ügyek.

I.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétellett Sárospatakon, 1918. évi szept. hó 10. napján az alsözemp-
léni református egyházmegyei fegyelmi bíróságnak Czecz András legyes-
bényei lelkész elleni fegyelmi ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelen voltak :

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok
kettős elnökle, (utóbbi mint tárgyalást vezető) alatt Hézsér Emil, Hor-
váth János, Máthé Gyula, Keresztúry József, Bartha József papi tanács-
bírák, Sebeő Gyula, Dr. Kiss Sándor, Lábos Béla világi tanácsbírák.
Előadó: Sebeő Gyula, jegyzőkönyvvezető: Janka Károly papi főjegyző,
Felek és ügyészség részéről senki nem volt jelen.

**Tárgyalás alatt van a Czecz András legyesbényei lelkész ellen
elrendelt fegyelmi ügy.**

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, felhívja a bíróság
tagjait a tekintetben való nyilatkozásra, hogy tudomásuk szerint nem
forog-e fenn valamelyikükre nézve hivatalból figyelembe veendő érde-
keltségi eset. A bíróság tagjai kijelentik, hogy ez ügyben nem érdekel-
tek. Miután a bíróság tagjai ellen érdekeltségi kifogás nem emellett,
elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban van-
nak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult. A bíróság ez ügyben
való illetékessége megállapítván, elnök elrendeli az ügy tárgyalását.
Sebeő Gyula előadó ismerteti az ügy állását.

Elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyílt
ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangúlag hozott következő

Végzést :

Az egyházmegye folyó évi tavaszi közgyűlésének
13., 14. c) és 49. sz. jkvi pontban foglalt határozatai
által érintett ügyek egyesítettnek s az ügy ily értele-
m-ben leendő folyamatba tételére a bíróság egyházi el-
nöke felhivatik.

Kmf.

Bálint Dezső
egyházi elnök.

Meczner Béla
világi elnök.

Janka Károly
jegyzőkönyvvezető.

II.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvetett Sárospatakon, 1918. évi szeptember hó 10-én az alsözemp-
léni ref. egyházmegyei bíróságnak, mint közigazgatási bíróságnak Mikó
László nagygéresi tanító fajárandóságának a nagygéresi egyház által
való kiszolgáltatása ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelen vannak :

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok,
utóbbi mint a tárgyalást vezető elnök, elnökség; Hézszer Emil, Máthé
Gyula, Pálóczy József, Horváth János, Sebeő Gyula, Gortvay Aladár,
Lábos Béla, Dr. Kiss Sándor tanácsbírák, Bartha József előadó, Dr.
Asztalos Kálmán jegyzőkönyvvezető, Keresztúry József a nagygéresi egy-
ház lelkésze.

Tárgyalás alatt van Mikó László nagygéresi tanító fafizetése.

Elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a bíróság tagjaira
nézve hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset fenn nem forog,
hogy a bíróság tagjai kellő számban vannak jelen, a bíróság szabály-
szerűen megalakult s elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását.

Bartha József előadó a következőkben ismerteti az ügy állását::
a nagygéresi tanítónak a díjlevél 6-ik pontja értelmében 5 öl kemény
tűzifa járandósága van, melynek ára fejében az 1918. évi költségvetésbe
a 17-ik pont szerint 1000 kor. lett felvéve, az 1918. év aug. hó 18-án
tartott egyháztanácsi ülésen az így ötszörösére emelkedett egyházi adó
rendkívüli kivetése egyhangúlag határozottat el; Keresztúry József lel-
kész előadja, hogy a jelzett egyháztanácsgyűlés után a presbyterek a
tanácssteremből eltávozva egymás közt elhatározták, hogy a hozott hatá-
rozatot nem hajtják végre, a tanítónak az 1000 kor. összeget nem fog-
ják megfizetni. Lengyel János gondnok ifj. Győri Ferenc bíró az egy-
ház lelkészének tudta nélkül dobszó útján közgyűlést hívtak össze, hol
az általuk hozott határozat ellen hangolták a közönséget.

Elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyílt
üléssel kihirdeti a bíróság által egyhangúlag hozott

ítéletet :

A bíróság kötelezi a nagygéresi egyházat, hogy a
tanító részére az öt öl kemény tűzifát vagy természet-

ben szolgáltatassa ki, vagy annak folyó árát fizesse meg s az így fedezet nélkül maradt hiány pótlásáról szabályszerű rendkívüli adókimetetés útján sürgősen gondoskodjék; egyben utasítja az egyházmegye ügyészét, hogy Lengyel János gondnok, Győri Ferencz bíró ellen indítsa meg a politikai hatóságnál az eljárást.

Indokok:

A nagygyéresi tanítónak a díjlevél 6-ik pontja értelmében öt öl kemény tűzifa járandóságn van, ennek következtében az 1916. évi tavaszi közgyűlés 59-ik pontjában foglalt határozata értelmében az egyházat a faárnak a rendelkező részben meghatározott módon való fizetésére kellett kötelezni. A gondnok és községi bíró eljárása határozottan a közrend és béke elleni izgatásnak minősíthető, miért is utasítani kellett az ügyészt az ellenük való eljárásra.

Bálint Dezső
egyh. elnök.

Meczner Béla
világi elnök.

Dr. Asztalos Kálmán
jegyzőkönyvvezető.

III.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1918. évi december hó 10-ikén az alsózempléni egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak a Tóth K. László királyhelmeci egyházttag templomi szék ügyében több egyházttag által beadott felebbezés tárgyalásáról.

Jelen vannak a bíróság részéről:

Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, utóbbi úgy is mint tárgyalást vezető elnök, elnökség: Hézszer Emil, Pálóczy József, Máthé Gyula, Miskolczi Endre, Bartha József, Keresztúry József, Sebeő Gyula, dr. Kiss Sándor, Gortvay Aladár, Lábos Béla tanácsbírák, dr. Asztalos Kálmán előadó, egyben jegyzőkönyvvezető.

Felek részéről: Tóth K. László, Dobos József, Fazekas József, Dakó István.

Tárgyalás alatt van a királyhelmei templomi székügy.

Elnök az ülést megnyitván, megállapítja, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset fenn nem forog, felhívja a feleket, hogy nincsen-e a bíróság valamelyike ellen törvényen alapuló érdekeltiségi kifogásuk. Felek kijelentik, hogy nincs, a bíróság illetékessége tekintetében nincs előadni valójuk.

Erre az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult s elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását.

Dr. Asztalos Kálmán előadó a következőkben ismerteti az ügy állását: a királyhelmei egyháztanács 1918. év március hó 29 én tartott ülésében Tóth K. László egyháztagnak a templomi első székben ülő helyet adott azon kikötéssel, hogy az ezért járó 200 K helyett 600 K-t, valamint egyházi adóját $\frac{1}{4}$ telek után tartozik fizetni. Dobos József, Fazekas József, Dakó László, Berta Sándor a templom első székében ülő egyháztagnak megfellebezik az egyháztanács határozatát azon alapon, hogy a templomhasználati szabályzat egy székre csak hét ülőhelyet ír elő s ez már a kilencedik helyadományozás s ennyien egy székben el nem férnek.

Felek ugyanezeket újból kijelentik.

Elnök a tárgyalást berekeszti és zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangúlag hozott

ítéletet:

Dobos József és társai felebbezésének hely adatik, a királyhelmei egyháztanács 1918. évi március hó 29-iki határozata megsemmisítettik.

Indokok:

A templomhasználati szabályzat B) pontjának utolsó fejezete kimondja, hogy a székek csak hét tagot fogadhatnak be, kivéve az északi oldalon a VIII-ik, a délin a IX-ik, mely székek több tag befogadására is alkalmasak; nem volt joga tehát az egyháztanácsnak a szabályzattól eltérően a székjogosultak beleegyezése nélkül Tóth K. László részére az első székben ülőhelyet adományozni.

Sálint Dezső
egyh. elnök.

Dr. Asztalos Kálmán
jegyző főnyvve ető.

Meczner B. la
vil. elnök.

IV

JEGYZÖKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1918. szeptember 10 ik napján az alsózemplényi ref. egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróságnak a bodrogmezői ref. leányegyház s ennek előkönyörgő tanítója közti a díjlevélbeli természetbeni járandósága fizetése kérdésében felmerült vitás ügy tárgyalásáról.

Jelen voltak :

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes egyházi, Meczner Béla egyházmegyei gondnok világi, utóbbi ügy is, mint tárgyalást vezető elnököttős elnöklete alatt: Bartha József, Pálóczy József, Horváth János, Miskolczy Endre, Keresztury József papi tanácsbírák; dr. Kiss Sándor, Sebeő Gyula, Gortvay Aladár tanácsbírák. Előadó: Miskolczy Endre, jegyzökönyvvezető Gecse Lajos papi aljegyző.

Felek részéről: Kövendy László előkönyörgő tanító, Török Pál és Török Mihály mint a bodrogmezői egyház képviselői.

Tárgyalás alatt van Kövendy László bodrogmezői előkönyörgő tanító díjlevelében biztosított termény és szolgálmánybeli járandóságainak természetben vagy folyó árban való kiszolgáltatásának ügye, mint közigazgatási bírósági ügy.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván az E. T. V. t.-c. 51. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait, nyilatkozzanak arra nézve, hogy tudomásuk szerint nem forog e fenn valamelyikükre nézve az E. T. V. t.-c. 49. §-ában felsorolt hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset?

Megállapítást nyert, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembe veendő érdekeltségi eset fenn nem forog s miután a bíróság tagjai ellen a felek részéről törvényen alapuló érdekeltségi kifogás sem tétellett, elnök me állapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult s hogy a felek szabályszerűen megidézettek és hogy a bíróság illetékessége ellen kifogás nem tétellett.

Ezután tárgyalást vezető elnök elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Miskolczy Endre előadó következőkben ismerteti az ügy állását:

Kövendy László bodrogmezői előkönyörgő tanító kéri az egyháztól díjlevélbeli terményjárandóságainak természetbeni kiszolgáltatását vagy folyó árban való kifizetését s 8 öl tűzifának természetbeni kiadását. Csatolja az 1917. év őszi időszaki bíróság által megkivánt javadalmi jegyzökönyvet.

Egyházképviselői sérelmesnek tartják tanító kérését a népre nézve, annak szegénysége miatt.

Kövendy László ragaszkodik javadalni jegyzőkönyvében lévő járandóságai fentebb leírt módon való kifizetéséhez.

Erre elnök berekeszti az ügy tárgyalását és zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangulag hozott következő

ítéletet :

Egyházmegyei bíróság a bodrogmezői egyházat kötelezi, hogy az 1917—18. tanévtől kezdve az előkönyörgő tanító díjlevélben biztosított természetbeni járandóságait általában, az 1917—18. tanévtől kezdve a tűzifára nézve 8 öl tűzifát természetben vagy napi értékben fizesse meg: a multra nézve pedig előkönyörgő tanító az általa felvett 960 K váltságdíjakkal kielégítettnek tekintelik.

Indokok :

8 öl tűzifát azért kellett megállapítani, mert a vitás 2 öl fáról előkönyörgő tanító 1917. augusztusban tartott időszaki bírósági ülésen lemondott, mivel az tulajdonképen nem is képezi a tanító javadalmát.

K. m. f.

Bálint Dezső
a bíróság egyh. elnöke.

Gecse Lajos
jegyzőkönyvvezető.

Meczner Béla
a bíróság vil. elnöke.

V.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvételelt Sárospatakon 1918. évi szeptember hó 10-én, az alsózemléni református egyházmegye bíróságának, mint közigazgatási bíróságnak az Orosz József kiskéresi tanító mustváltságbeli készpénzfizetése ügyében megtartott tárgyalásáról.

Jelen voltak :

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes és Meczner Béla gondnok, utóbbi mint tárgyalást vezető elnök kettős elnöklete alatt: Horváth

János, Máthé Gyula, Keresztúry József, Pálóczy József, Miskolczi Endre lelkészi, Gortvay Aladár, Dr. Kiss Sándor világi tanácsbírák. Előadó- és jegyzőkönyvvezető: Janka Károly lelkészi főjegyző.

Felek részéről: Rácz Géza helyettes lelkész, Orosz József tanító, előbbi mint a panaszlott egyház képviselője, utóbbi mint panaszos.

Tárgyalás alatt van Orosz József kiscéresi tanító mustváltság-beli készpénzfizetés ügye.

Tárgyalást vezető elnök az ülést megnyitván, az E. T. V. tc. 51. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozatra, hogy tudomásuk szerint nem forog e fenn valamelyikükre nézve az V. tc. 49. §-ában felsorolt, hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi eset.

Miután sem hivatalból figyelembe veendő érdekeltégi esete fenn nem forogott, sem érdekeltégi kifogás a bíróság valamely tagja ellen nem emeltetett, a bíróság elnöke megállapítja, hogy a bíróság tagjai kellő számban vannak jelen, a bíróság szabályszerűen megalakult, magát ez ügyben illetékesnek nyilvánította s elrendelte az ügy érdemleges tárgyalását.

Janka Károly előadó a következőkben ismerteti az ügy állását:

Orosz József kiscéresi tanító még 1913 évi október hó 5-én tartott presbiteri ülésben kérte, hogy mivel a mustpénzjárandósága címén részére díjlevélileg biztosított 510 K tudomása szerint a kivetésből be nem folyik, ez az ügy barátságos úton rendeztessék. A presbiterium akkor érdemleges határozatot nem hozott, hanem kimondotta, hogy ezt csak akkor fogja tenni, ha a fizetőket egyszer bejárja s a befizetéseket összegezi, amelynek eredményéhez képest, ha az netalán szükségesnek mutatkozik, új kivetést eszközöl. Ezzel az ügyet a presbiterium nyílt kérdésnek hagyta.

Panaszos tanító katonai szolgálatából az ügy elintézését egyházmegyéjénél is szorgalmazta s az 1916. évi tavaszi közgyűlés 36. sz. jkvi pontban hozott határozatával az ügyet az egyházmegyei bírósághoz tette át, addig is útasította a kiscéresi egyházat, hogy a vitás mustváltságpénz fejében a tanító részére felajánlott 400 K-át fizesse meg. Panaszos — tekintettel arra, hogy a bíróság előtt való személyes megjelenése lehetővé vált, kéri ügye elintézését, egyszersmind élőszóval előadja, hogy még 1915. évben is kifizette az egyház az 510 K-át, de az 1916. évi tavaszi közgyűlés által hozott 36. sz. jkvi határozat meghozatalától az egyház csak 400 K-át fizetett mustpénzváltásá fejében. sőt

a'korábbi évekre a 400 K-án felül fizetett 110 K-akat is levonta a későbbi évek járandóságaiból.

A bizonyító eljárás befejezése után elnök a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozmány után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság által egyhangúlag hozott következő

ítéletet:

A bíróság panaszos kérelmérek helyt ad s kötelezi a kisdéresi egyházat, hogy Orosz József tanítónak a mustváltságot képező 510 K át visszamenőleg is kiszolgáltassa.

Indokok:

A Kisdéresben 1913. évi szept. 3-án kelt és Orosz József tanító nevére szóló díjlevél 1. tétele értelmében a tanítói javadalom 510 korona készpénz, melyet mustváltság címén fizet az egyház E tétel ama további részleiezése, hogy minden gazdapár után 2 K, minden házatlan zsellér után 1 K szedetik, az egyházat érdeklő adókulcs, melynek alapján ez összeget előteremteni és biztosítani szokta. Az egyház három évig fizette az 510 K-át és ezzel maga is elismerte tanítójának ez összeghez való jogát.

Tárgyalást vezető elnök megállapítja, hogy az ítélet kihirdetésénél a fentebb megnevezett felek jelen voltak, egyszersmind elrendeli, hogy részükre az ítélet hiteles kiadmánya kézbesítették.

Kmf.

Bálint Dezső

a bíróság egyházi elnöke.

Janka Károly

e.-m. p. főjegyző,
jegyzőkönyvvezető.

Meczner Béla

a bíróság világi elnöke

VI.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1918. évi szeptember hó 10 én, az alsózempléni református egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróságnak a vajdácskai ref. egyház s ennek lelkesze és tanítója közt a díjlevélbeli természetbeni járandóságuk fizetése kérdésében felmerült vitás ügy tárgyalásáról.

Jelen voltak:

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla gondnok, utóbbi, mint tárgyalást vezető elnök, Máthé Gyula, Bartha József,

Keresztúry József, Miskolczi Endre egyházi, Sebeő Gyula, Gortvay Aladár, dr. Kiss Sándor világi tanácsbírák Gecse Lajos papi aljegyző, mint jegyzőkönyvvezető.

Felek részéről: Farkas Lajos lelkész. Előadó: Máthé Gyula tanácsbíró.

Tárgyalás alatt van a vajdácskai lelkész és tanító kérelme a díjlevélbeli természetbeni járandóságok természetbeni, vagy folyóértékben való fizetése tárgyában, illetve ez ügyben a felek között vitássá vált kérdés.

Elnök az ülést megnyitván, az V. tc. 51. § a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozatra, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve a 49. §-ban felsorolt, hivatalból figyelembeveendő érdekeltségi eset?

Megállapítatik, hogy a bíróság tagjaira nézve hivatalból figyelembeveendő érdekeltségi eset fenn nem forog s miután a bíróság tagjai ellen a felek részéről törvényen alapuló érdekeltségi kifogás nem tétetett, elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult.

A bíróság elnöke konstatálja, hogy a felek szabályszerűen megidézettek. A bíróság illetékessége ellen kifogás nem tétetvén, a bíróság elnöke elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását.

Máthé Gyula előadó a következőkben ismerteti az ügy állását:

A vajdácskai lelkész és tanító kéri az egyháztól díjlevélbeli természetbeni járulékaiknak vagy természetben, vagy folyó árban való kiszolgáltatását. Ennek a kérésnek teljesítését úgy a presbyteri, mint az egyházközségi közgyűlés azzal az indokolással tagadta meg, hogy az Egyetemes Konvent által megállapított árakon felül nem fizet.

A bizonyító eljárás befejeztetvén, a lelkész felszólalása után elnök a tárgyalást berekeszti s zárt tanácskozás után nyílt ülésben kihirdeti a bíróság egyhangúlag hozott következő

ítéletét:

Az alsözempléni ref. egyházmegyei bíróság, mint közigazgatási bíróság a vajdácskai lelkész és tanító kérelmének helyt ad s a vajdácskai egyházat a lelkész és

tanító díjlevélbeli, természetbeni járandóságainak természetben, vagy folyó árban való fizetésére folyó évtől kezdődő joghatálylyal kötelezi.

Indokok :

Tekintettel arra, hogy a vajdácskai egyház lelkészével és tanítójával a díjlevélbeli természetbeni járandóságok készpénzbeli megváltására nézve egyházhatóságilag jóváhagyott egyezséget nem kötött, az Egyetemes Konvent által pedig a természetbeni járandóságoknak az adósegély mérvének meghatározása céljából megállapított árai az egyházi tisztviselők díjlevelét nem érintik, ezek alapján az egyházat a lelkész és tanító részére a díjlevélbeli, természetbeni járandóságoknak a rendelkező részben meghatározott fizetésére kellett kötelezni.

Az elnök megállapítja, hogy a végzés kihirdetésénél az érdekelt felek közül Farkas Lajos volt jelen, aki kérdésre az ítéletben való megnyugvását kijelentette.

Ezulán a bíróság elnöke elrendeli, hogy a nem képviselt egyháznak a végzés hiteles kiadmánya kézbesítették.

K. m. f.

Bálint Dezső
egyházi elnök.

Meczner Béla
világi elnök.

Gecse Lajos
jegyzőkönyvvezető.

VII.

JEGYZŐKÖNYV.

Felvétetett Sárospatakon 1918. szept. 10. napján az alsózempléni ref. egysézmegyei bíróságnak, mint közigazgatási bíróságnak Kertész István bodroghalászi lelkész fizetési ügyében tartott tárgyalásáról.

Jelen voltak :

A bíróság részéről: Bálint Dezső esperes, Meczner Béla egyházmegyei gondnok, elnökség, utóbbi mint tárgyalást vezető elnök: Máté Gyula, Pálóczy József, Horváth János, Keresztúry József, Miskolczi Endre

papi, Sebeő Gyula, Gortvay Aladár, dr. Kiss Sándor világi tanácsbírák.
Jegyzőkönyvvezető: Gecse Lajos papi aljegyző.

Felek részéről: Kertész István lelkész.

Előadó: Horváth János tanácsbíró.

Tárgyalás alatt van a bodroghalászi lelkész fizetési ügye, mint közigazgatási bírósági ügy.

Elnök az ülést megnyitván az E. T. V. t.-cz. 51. §-a értelmében felhívja a bíróság tagjait a tekintetben való nyilatkozattételre, hogy tudomásuk szerint nem forog-e fenn valamelyikükre nézve az E. T. V. t.-cz. 49. §-ában felsorolt, hivatalból figyelembe veendő érdekeltiségi eset?

A bíróság tagjai kijelentik, hogy rájuk nézve ez ügyben érdekeltiségi eset nem forog fenn.

Érdekeltiségi kifogás a bíróság tagjai ellen egyébként sem tévetvén, az elnök megállapítja, hogy a bíróság érdektelen tagjai kellő számban vannak jelen és hogy az szabályszerűen megalakult, viszont a bíróság ez ügyben való illetékességét állapítja meg ami ellen kifogás nem emeltetett.

A bíróság elrendeli az ügy érdemleges tárgyalását, Horváth János tanácsbíró, mint előadó ismerteti az ügy állását.

Elnök a tárgyalást berekeszti mire az alsózempléni ref. egyház megye bírósága, mint közigazgatási bíróság zártülésben egyhangulag meghozta s elnök nyílt ülésben kihirdette a következő

végzést.

Egyházmegyei bíróság felhívja az elnökséget, hogy a következő tárgyalásig szerezzé be azt a presbiteri gyűlés jegyzőkönyvét, mely a lelkész fizetésére vonatkozó egyességet tartalmazza, másrésről a lelkész természetbeni járandóságainak kiszolgáltatását megtagadó egyházközségi közgyűlési határozatot.

K. m. f.

Bálint Dezső
lelkészi elnök

Meczner Béla
világi elnök.

Gecse Lajos
jegyzőkönyvvezető.

Tárgymutató.

Jelen voltak névsora.

I. Közgyűlési ügyek.

1. Esperes buzgó imája után gondnok a gyűlést megnyitja.
2. Képviselők igazolása, az igazoltan távolmaradtak bejelentésének tudomásul vétele, az igazolatlanul elmaradtak igazolásra való felhívása.
3. Karászy Benő papi aljegyzővé megválasztatván, állásába beerősítetik.
4. Gagyí Károly olaszliszka tanító üdvözlése.
5. Nagy Károly erdélyi püspök köszönő levelének tudomásul vétele.
6. A háborús államsegély egyenlő kulcs szerinti újabb felosztása.
7. A „hegyalja-harangodi“ lelkeszi kör jelentése, hogy elnökévé Hézsér Emilt választotta, tudomásul vétették.
8. Kérelem a sárospataki főiskola igazgató-tanácsához a régi diák bennlakások felújítása tárgyában.
9. Ugyancsak a főiskola igazgató-tanácsához intézett kérelem a tanulók és szállásaik ellenőrzésének hathatós foganatosítása iránt.
10. Tanítói beerősítések.
11. Egyházkerületi képviselők kiküldése.
12. A bírósági ülés helyének és idejének kihirdetése.
13. Néhai ifj. Bálint Dezső síremlékének ünnepélyes átadása.
14. A úszakarádi és lukai egyházi épületek tűzbiztosítása.
15. A lácai presbyterium és tanító ellen fegyelmi eljárás rendeltetik el.
16. Az erdőhorvátii Farkas-féle alapítvány ügyében a vizsgálat megejtésére dr. Kiss Sándor világi tanácsbíró felkératik.
17. Magda Anna gesztelyi tanítónő beerősítése betegsége miatt ezuttal is elmaradt.
18. Az erdőhorvátii főiskolaügy rendezésére dr. Kiss Sándor vil. tanácsbíró felkératik.

19. A legyesbényei költségvetés és adósegély felőli panaszok további nyilvántartása.
20. A tiszaladányi birtokséreلمي ügy nyilvántartásban hagyatik.
21. A legyesbényei közpénztári tőketartozások eredetének felderítése nyilvántartásban marad.
22. Palágyi István Miklós telesi gondnok tartozása töröltetvén, ügye napirendről levéttetik.
23. Az egyházak vagyonleltárainak felülvizsgálata szabályoztatik.
24. Az alsóbereckii énekvezéri javadalom biztosítása.
25. A tályai módosított tanítói díjlevél ügye napirendről levéttetik.
26. A sárospataki főiskola fejlesztésére szolgáló 1 K-s személyi adók befizetése fegyelmi terhe alatt elrendeltetik.
27. Ráski János alapító levél ügye nyilvántartásban marad.
28. A bodrogolaszii egyház ingatlan megosztási tervezetének ügye nyilvántartatik.
29. A szomotori behivatalnokok díjlevelének épségében tartására az egyház figyelme felhivatik.
30. Pálóczy Józsefnek Czecz András elleni panasz, mint bírósági ügy a tárgysorozatról levéttetik.
31. A tiszaladányi temetőeladás nyilvántartatik.
32. A nyugalmazott lelkészek az egyházkerületi gyámtári járulékok fizetése alól feloldandóknak véleményeztetnek.
33. Vélemény az egyházlátogatás korszerű reformja tárgyában.
34. A „Ref. Katonák Lapjának“ anyagi támogatása.
35. A berzéki egyház utasítatik, hogy a „Szemere-Törös“-alap teljes összegében való fentartásáról gondoskodjék.
36. A taktaharkányi ideiglenesen felhasznált alapok helyreállításának ellenőrzése.
37. A megyaszói hadikölcsönbiztosítási ügy.
38. Az „Ujvilág“ tanyai hitoktatás segélyezése.
39. Levéltárosi jelentés.
40. A segély-kérvények a segélyosztó bizottsághoz tételnek át.
41. A szomotori lelkészlak renoválása tárgyában hozott határozatok jóváhagyatnak.
42. A szomotori egyház 15 ezer korona építési kölcsön iránti kérelme pártolólág felterjesztetik.
43. A tolcsvai egyház ingatlaneladás jóváhagyása iránti kérelme ajánlással felterjesztetik.

44. A berzéki egyház kérelme, hogy tőkesegélyét nem rendeltetésszerűleg használhassa fel, meleg ajánlással felterjesztetik.
45. A bodrogmezői előkönyörgő tanító javadalmi jegyzőkönyvének helyesbítése elrendeltetik.
46. A vissi költségvetés és adókimutatás elkészítéséről tett jelentés tudomásul vétetik.
47. Tanügyi bizottsági jelentés.
48. Egyházlátogatók kiküldése.
49. Az egyházlátogatási körök új beosztásának tervezésére bizottság küldetik ki.
50. Közhirdetésre a bodrogkeresztúri és makkoshotycai egyházak ajánlatnak.
51. A jegyzőkönyv hitelesítésére bizottság alakíttatik.
52. A gyűlés berekesztése.

II. Birósági ügyek.

- I. A Czecz András legyesbényei lelkész elleni fegyelmi ügy.
- II. Mikó László nagygyéresi tanító fafizetése.
- III. A királyhelmeci templomi székügy.
- IV. Kövendi László bodrogmezői előkönyörgő tanító fizetési ügye.
- V. Orosz József kiscigéresi tanító mustváltság követelése.
- VI. A vajdácskai behivatalnokok természetbeni fizetése.
- VII. Kertész István bodrogfalvasi lelkész díjlevélbeli járandóságainak kiszolgáltatása.

Az egyes pontokat jegyezték:

- Janka Károly*: 1—7, 9—13, 32, 33, 37, 41—43, 45, 48—52, és birósági I., V. pontokat.
- Gecse Lajos*: 8, 24, 34—36, 44, 46, 47, és birósági IV., VI., VII. pontokat.
- Karászy Benő*: 14—23, 25—31.
- Dr. Asztalos Kálmán*: 38—40, és birósági II., III. pontokat.

Betűsoros névmutató.

- Alsóbereczki 24, 26.
Bacska 26, 47, 49.
 Bartha József 11, 24, 47, 48, 51.
 Batta János 47.
 Báj 3.
 Berzék 35, 44.
 Beszterczei Béla 47.
 Bodroghalász bir. VII.
 Bodrogkeresztúr 50.
 Bodrogmező 45, 47, bir. IV.
 Bodrogolaszi 10, 28.
Czecz András 30, bir. I.
 Csorba Ferenc 47, 48.
Danyi József 47.
 Dobos József és társai bir. III.
Erdőbénye 3, 10.
 Esperes 1, 3, 6, 8, 9, 11, 12, 13, 15, 23, 24, 34, 35, 36,
 44, 45, 46, 47, 49, 51, bir. II., VII.
 Egyházak általában 47.
 Egyházkerület 3, 10, 11, 32, 33, 34, 35, 42, 43, 44, 47.
 Egyházlátogatóság 23, 36, 48.
 Egyházmegyei gondnok 1, 8, 9, 11, 12, 13, 49, 51.
 Egyházmegyei pénztár 39.
 Erdőhorváti 16, 18.
Farkas Lajos bir. VI.
Gagyai Károly 4, 47.
 Gecse Lajos 47.
 Gesztely 3.
 Géhl János 10.
 Gulyás József dr. 39, 47.
 Gyűléstagok általában 2, 12, 13.
Halmy Miklós 47.
 Hegedűs László 47.
 Hernádkak 47.
 Hézszer Emil 7, 11.
 Homoky György 47.
 Horváth Győző 47.
 Horváth Gyula 10.
 Horváth János 11.
 Iskolák szellemi állapota 47.

- Iskolalátogatók 47.
Jakab Antal 47.
Janka Károly 49.
Janka Péter 48.
Járási számvevők 23
Jegyzői kar 51.
Karászy Benő 3, 47, 48.
Kató János 15.
Kántor Lajos 47.
Kántor Mihály 47.
Keresztúry József 11, 41, 48.
Kertész István bir. VII.
Kisgéres bir. V.
Királyhelmech bir. III.
Kiskövesd 47.
Kistárkány 3.
Kiss Sándor dr. 11, 16, 18, 24, 49, 51.
Kovács Gábor dr. 11.
Kövendy László bir. IV.
Kövér Soma 47.
Kun Zoltán 47.
Lábos Béla 11.
Lácza 10, 15, 47
Legyesbénye 3, 19, 21, 47.
Lelesz 22.
Lelkészek általában 6, 23.
Lengyel László dr. 30, bir. II.
Luka 14
Magda Anna 17.
Magyar Pál 10.
Makkoshotyka 50.
Mád 47.
Mártha Béla 10, 47.
Máthé Gyula 48.
Megyaszó 37.
Miklós Béla id. 11.
Mikó László 47, bir. II.
Miskolczy Endre 48.
Móricz István 47, 48.
Nagygéres bir. II.
Nagy István 37.
Nagy Károly 5.

- Nagyrozvagy 47.
Négyessy János 47.
Orosz József bir, V.
Palágyi István Miklós 32.
Pálóczy József 30, 47, 48.
Papp Ilona 10.
Ráski János 27.
Ref. Katonák Lapja 34.
Rozgonyi Sándor 48.
Sárospataki főiskola igazgató-tanácsa 8, 9.
Segélykérők általában 40.
Segélyosztó-bizottság 38, 40.
Semjén 10.
Solymossy József 47.
Sóstófalva 47.
Sümegei Lajos 10.
Sütő Kálmán 38.
Szathmáry Ferenc 47.
Számvevőszék 23.
Szerencs 47.
Szilágyi András 10.
Szily József 47.
Szomotor 29, 41, 42, 47.
Takács László 47.
Taktaharkány 36
Taktaszada 26.
Tanítók általában 47.
Tanügyi bizottság 47.
Tarcal 10.
Tállya 25.
Tiszakarád 10, 14.
Tiszaladány 3, 20. 31.
Tolcsva 43.
Tóth Kálmán 47.
Tóth K. László bir. III.
Újvilági hitoktatás 38.
Vajdácska 27, bir. VI.
Verebélyi Barna 47.
Verebélyi Dezső 47.
Véke 47.
Viss 46.
Zemplénagárd 3.